UN DEMERS ŞTIINŢIFIC DE PERMANENTĂ ACTUALITATE

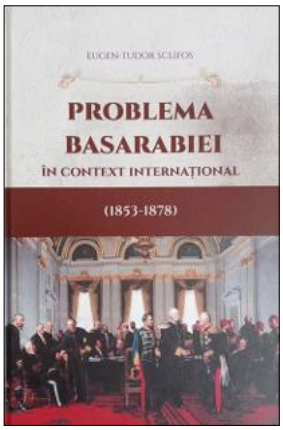
Doctor în istorie, conferențiar universitar **Ion Valer XENOFONTOV**[1]
E-mail: ion.xenofontov@usm.md
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5993-1235
Doctor în istorie, cercetător științific coordonator **Lidia PRISAC**[2]
E-mail: lidiaprisac@yahoo.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3406-3670
[1]Facultatea de Istorie și Filosofie / Institutul de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova
[2]Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan", Universitatea de Stat din Moldova
© 2026. Drepturile de autor aparțin autorilor. Licență: CC BY 4.0.

Monografia cercetătorului științific Eugen-Tudor Sclifos, editată la prestigioasa editură Lexon-Prim din Chișinău, redă caracterul recurent și actual al provocărilor generate de contextul politic internațional. Ca și în trecut, unii actori politici tind să redeseneze harta Europei, utilizând o serie de „argumente" în acest sens, inclusiv prin apel la memoria și narativul istoric profund distorsionate de limbajul propagandistic. Din păcate, așa cum o demonstrează practica internațională, factorul politic neglijează de multe ori demersul științific, în aplicare fiind puse interese geopolitice, ideologice, economice etc.

Lucrarea elaborată de dr. Eugen-Tudor Sclifos este excelent documentată sub aspectul izvoarelor istorice și al literaturii de specialitate. Autorul a realizat stagii de cercetare în arhivele din Republica Moldova (Agenția Națională a Arhivelor), România (Arhivele Naționale Istorice Centrale; fondul arhivistic al Bibliotecii Naționale a României), Franța (Arhivele Naționale; Arhivele Ministerului Afacerilor Externe; Centrul Arhivelor Diplomatice de la Nantes), Marea Britanie (Arhiva Națională din Londra), Austria (Arhivele Politice). Pe lângă izvoare istorice inedite, au mai fost utilizate surse edite, jurnale, memorii, discursuri, scrieri și presă de epocă. Sursele istoriografice (românești, sovietice, rusești, franceze, britanice) au fost amplu analizate din punct de vedere critic, fiind contextualizate la nivelul cognitiv al perioadei în care au fost elaborate.

Cartea are o structură logică, bine argumentată. Introducerea evidențiază actualitatea și importanța temei cercetate, analizând nivelul de cercetare științifică și sursele istorice (pp. 5-14). Cele șase capitole relevă o serie de probleme științifice.

În Capitolul I, intitulat „Problema Basarabiei în timpul Războiului Crimeii și al Congresului de Pace de la Paris (1853–1856)", autorul a studiat subiectul din următoarele perspective: „redeschiderea" problemei Basarabiei și reacțiile Marilor Puteri (1853–1855), preliminariile diplomatice (noiembrie 1855 – februarie 1856), „culisele" problemei Basarabiei la Congresul de Pace de la Paris (februarie 1856), problema Basarabiei în timpul lucrărilor Congresului de Pace de la Paris (februarie–martie 1856) (pp. 15-43). Impresionează acuratețea cu care autorul a analizat, „pas cu pas", discursul diplomatic și jocurile politice ale Marilor Puteri.

Eugen-Tudor SCLIFOS. *Problema Basarabiei în context internațional (1853–1878)*. Chișinău: Lexon-Prim, 2025. 320 p. ISBN 978-9975-181-26-6.

Capitolul II, intitulat „Apariția și evoluția problemei Bolgradului în context internațional (mai 1856 – ianuarie 1857)", pune în discuție, în mod analitic, rectificarea frontierei solicitate de Imperiul Rus la „sud de Bolgrad". Astfel, dr. Eugen-Tudor Sclifos a analizat subiectul din următoarea perspectivă: constituirea și activitatea Comisiei europene de delimitare a frontierei basarabene (mai 1856 – ianuarie 1857); Franța, Rusia și problema Bolgradului; disputa britanico-rusă privind Bolgradul; Cabinetul de la Viena și problema Bolgradului; Poarta Otomană și chestiunea Bolgradului; Sardinia și problema Bolgradului (pp. 44-83).

Un aspect aparte al cercetării ține de analizarea presei de epocă. Astfel, Capitolul III, cu titlul „Problema Basarabiei în presa vremii (1856–1857)", se axează pe problema Basarabiei în presa franceză, britanică, belgiană și elvețiană (pp. 84-118). Unele materiale din presă au oglindit evenimentele obiectiv, altele însă au prezentat cititorilor interpretări ironice, neverificate.

Printr-o abordare la macronivel și micronivel a problemei Basarabiei se caracterizează Capitolul IV, cu titlul „Tentative ale Rusiei de reanexare a sudului Basarabiei (1857–1876)". Astfel, au fost studiate următoarele aspecte: demersurile diplomatice ruseşti privind reanexarea sudului Basarabiei (1857–1859); evenimentele din sudul Basarabiei (1860–1861) și reacțiile Marilor Puteri; „incidentul" de la Coștangalia (1863), prin prisma reacțiilor internaționale și a celor din presa vremii; de la Conferința de la Londra la „înțelegerea" de la Reichstadt (1871–1876); întrevederea româno-rusă de la Livadia și problema Basarabiei (1876) (pp. 119-154).

Internaționalizarea subiectului pus în discuție în monografie se profilează în Capitolul V, cu titlul „Problema Basarabiei în timpul războiului ruso-turc și al Congresului de Pace de la Berlin (1877–1878)". Autorul a disecat cu iscusința unui chirurg liniile de subiect centrate în jurul problemei Basarabiei, și anume: raporturile româno-ruse (1877–1878; contextul internațional și reacțiile Marilor Puteri (ianuarie–mai 1878); parcursul Congresului de Pace de la Berlin (iunie–iulie 1878); Congresul de la Berlin în corespondența presei străine (iunie–iulie 1878); Parlamentul britanic și chestiunea sudului Basarabiei (aprilie–august 1878) (pp. 155-194).

Problema Basarabiei revine în presa vremii, de data aceasta, în capitolul final al lucrării și în alt cadru cronologic. Astfel, Capitolul VI este intitulat „Problema Basarabiei în presa vremii (1878)". Autorul a studiat subiectul din următoarele perspective: disputa româno-rusă privind sudul Basarabiei în presa românească; presa franceză și sudul Basarabiei; presa britanică și Basarabia; presa elvețiană și problema Basarabiei; presa belgiană și Basarabia (pp. 195-227).

Lucrarea se finalizează cu „Concluzii" (pp. 228-229), „Anexe" (sunt incluse 25 de documente) (pp. 230-298), „Bibliografie" (pp. 299-314) și „Indice de nume și localități" (pp. 315-320).

Dincolo de contribuția importantă a lucrării, sugerăm autorului ca, în cazul unei reeditări, să aprofundeze teoretizarea subiectului și să acorde o atenție specială premiselor problemei cercetate.

Acestea fiind spuse, subliniem că discursul științific elaborat de doctorul în istorie Eugen-Tudor Sclifos este unul doct, analitic și sistemic, cu un înalt grad de actualitate și noutate științifică. Autorul a analizat problema Basarabiei atât la nivelul dimensiunii *soft* al diplomației, cât și din perspectiva palierului *hard*. Jocul Marilor Puteri se întrevede pe seama unor spatii aflate în dispută. Aceste teritorii au fost percepute de actorii internaționali drept monede de schimb și zone de intersecții ale intereselor geopolitice.